

AMPLISSIMO BRITANNIAE

SENATVI CAROLVS ARGENTRÆVS,

V. S. L. M.

Quo tempore iudicarium tribunal
primùm concendit *o nævælme* pater
meus (Senatores clarissimi) quantum
lucis foro, quantum adiumenti
patronis attulerit, & temporis dilutur-
nitas, & togatorum de eo iudicia, &
inimicorum ipsorum confessio satis testatur. Si qui-
dem tametsi per quadraginta continuos annos af-
diuus fuerit in iure dicendo, forensis tamen laboris af-
fiduitas impetrare ab eo non potuit, ut non aliquando
diuerteret in publica commoda, & de tollendis litium
seminibus quam de captâdis iudiciorum sportulis sæ-
pius cogitaret, famæ magis quam pecunie studiosus,
quod *Eukleia* cum *Πλεονεξία* nullam esse societatem, eod-
em tecto capi utramque non posse intelligeret. Ita-
que dum tot annos rem iudicariam factitat, intercas-
laribus tamen feriarum diebus & successiuis fastorum
horis effecit, ut non minus mortuus quam viuus clien-
tibus & causarū actoribus prodesset, non minius præ-
sens quam absens popularibus suis sit ornamēto. Nam
& Britonum hominum nostrorū historiam accuratē

Effigies viri daris. BERTI D'ARGENTRE quondam Redonens. presidij.

*Hac hominis non tam facies, quam Numinis equi est,
Cui se tota Themis iunxit, & hæc peperit.
Parcite, municipum fessi sartagine legum,
Hæc ARGENTRI scriptio nempe sati.*

N. RICHELET, Paris.

Ηδ' εἰκὼν φάσος φάσος τε καὶ ἀπῆ-
Ηδ' εἰκὼν ΑΡΓΕΝΤΡΟΥ, φάσος τε καὶ ἀπῆ,

*Os habitumque vides ARGENTRI, cernis opusque:
Igneus en vigor ingenij, Astræaque medulla.*

FED. MOREL professor Regius.

*Du sage d'ARGENTRE l'Image icy tu vois,
Dont Themis inspiroit l'esprit, l'ame, & la voix:
Et qui de ses Bretons consacre à la memoire,
En l'Argent de son nom, & les Loix, & l'Histoire*

Y. FROT.

V. C. BERT.

V. C.

BERT D'ARGENTRE, PRAESIDIS PROVINCIAE REDONENSIS COMMENTARI.

IN PATRIAS BRITONVM LEGES, SEV
generales consuetudines antiquissimi Ducatus Britannie.

TITVLVS PRIMVS.

De Iurisdictionibus, ministris earumque iuribus.

TITRE PREMIER.

Des Justices & Jurisdictions, Ministres & Droits d'icelles.

AD RUBRICAM.

IURISDICTIONE generaliter suntunt pro omni notioe, quæ Magistratus iure competit, vel cognitione, pronunciatione, Decreto in quacumque causa, sine sit civilis sine criminalis. Quia tamen sepe hoc titulo impropre usurpatur pro materia feudal, ut art. 10. quod dicit *le seigneur vox relativa ad vassallum*: Cùm ibi agatur de Iurisdictione, quæ separata & abstracta à feudo exerceri potest. Idem art. 344. *A luy resenir la Jurisdiction pour la Seigneurie ou l'obesfance*, quæ dicitur respectu vassalli. Et art. 45. cùm de feudi subiecto tractet, exempla miscet, quæ propriè sunt Iurisdictionis. Sed ista reformatores perpetuò confundunt. Quod in Britannia ratum sit reperire feudum dominans sine Iurisdictione, de quo etiam differit Molinæus §. 1. glo. 5. de feud. & alij. Aliud est de Domanio: *car encor qu'on puisse de son Domsaine faire son sief, & vice versa, de son sief, son Domsaine*. Ha dux qualitates nunquam simul concurrunt in eodem fundo: ita ut nemo non habere possit Domanium in suo feudo, & ideo si quid in Domanio admittitur, cognitio est superioris scudi, & eiusforū sortitur. art. 50. Summa autem huius tituli est. *Des Juges seculiers*, art. 1. 3. 5. 8. 17. 20. 33. 34. 35. 40. 41. 44. *Des Juges d'Eglise*, art. 2. 4. 6. *Des arbitres*, art. 18. 19. *Des Jurisdictions*, art. 3. 4. 9. 10. 12. 31. 49. *De la Jurisdiction des Seigneurs, & de leurs subiects*, art. 12. 13. 14. 15. 30. 36. 37. 38. 39. 45. 46. 47. 49. 50. *De Retraict à Cour*, art. 28. 29. 31. 35. *Des submissions & prorogations*, art. 11. *Des gens d'Eglise*, art. 4. 7. 43. *Des Sergens exploitans*, art. 15. 20. 21. 21. *Des assournement*, art. 23. 24. 25. 26. & 27. *D'exception*, art. 31. *Des delinquans par quelle Jurisdiction iusticiables*, art. 12. 13. 14. 15. 31. *Des Geoliers*, art. 42.

ARTICLE PREMIER.

DE S * Iuges seculiers ne pourront * tenir leurs iurisdictions, * ART. L.
plaids, & deliurances, és iours de festes * commandées garder par NOVE;
l'Eglise, & * chommeables du peuple, sur peine de nullité de ce CONSI.
qu'aura esté faict esdits iours.

IUDICES SECULARES, non possunt * Jurisdictionem suam, neque * placita,
aut iudicia quæcumque exerceant * diebus festis ab Ecclesia indictis:
& in quibus * populus feriari & cessare solet ab omni opere, sub pena nullitatis eorum om-
nium aëlium, qui hi ipsi diebus facti fuerint.

Arguitur in Conf. Brit.

